

Inatsisartut Ilaqutariinnermut- Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaa

**Piitsuussuseq pillugu apequtinuut assigiinngitsunut akissuteqaatit, tak. UPA FM
2015/36 aamma 2015/37**

Ataatsimiititaliaq piitsuussuseq pillugu apeqqutaanut qutsavigaarput. Akissutit ataani takuneqarsinnaapput.

1) Kalaallit Nunaanni piitsuussutsimut killigititap aalajangersarneqarnissaa siunertaralugu suliniutit siusinnerusukkut suut ingerlanneqarsimappat?

2008-mi Naalakkersuisuusut suleqatigiissitaq ilaatigut isumaginninnermi, peqqissutsimi aningaasaqarnermilu suliaqartunik inuttalik pilersippaat, tassani piitsuussutsip minnerpaaffissaa qulaajarniarlugu aamma inuit ataasiakkaat ilaqutariilluunniit nunatsinni tunngaviusumik pisariaqartitaminnik matussusiinialutik aningaasatigut qanoq atugassaqaqarnersut naatsorsorneqarnissaat siunertaralugu. Najukkani aningaasartuutaasartut assigiinngissusaat kiisalu immi-nut pilersornikkut inuuniuteqarneq pillugu apeqqutit il. il. tunngavigalugit suleqatigiissitap angumerinngitsoorpaa piitsuussutsimut killigititap ataatsip arlallilluunniit nassuiaasersornissaat.

2008-mi ukiakkut inatsisartut katersuunneranni Inatsisartunut ilaasortaasimasup Palle Christiansenip, Demokraatit aamma Inatsisartunut ilaasortaasimasup Kuupik Kleistip, Inuit Ataqaatigiit oqaluuserisassatut saqqummiussaasa nr. 118-ip aamma 135-p Inatsisartuni suliarineqarnerat aallaavigalugu Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiup 2010-mi piitsuussuseq pillugu suliniut naammassivaa.

Nunatsinni piitsuussutsimut killigititap ataatsip arlallilluunniit atuutsinneqalernissaat pillugu oqallinnerit suliniutit ilaatigut pitsannguuseqataalernissaanut siunneeqataassaaq. Taamaamat suliniuteqarnermi qitiuvoq innuttaasut katitigaanerat, attaveqaasersuutit, nuttartarneq aamma aningaasat atornagit inuuniuteqartarneq il. il. eqqarsaatigalugit nunatsinni piitsuussutsip nassuiaasersorneqarnissaa.

Suliniuummi pingaartumik innuttaasuni qitiusumik suliaqartut apersorneqarnerat tunngaviuvoq (Grounded theory). Suliaqarnermi oqaatsit qitiusutut atukkat ilagaat sammisaqarnerit. Apersuinerit naqitanngorlugit isummanik eqiterinikkut aamma piitsuussutsip isumaata ineriartorteqqinneqarnissaanut suliassaqaarfinnik saqqummiussisarnikkut sammisassat nassaarineqarput. Sammisassat suussusersineqartut inuit apersorneqartut inuunerminni piitsuussutsimik amigaateqartarnermillu misigisartakkaminnik oqaluttuarneranni nassaarineqartut:

12. maj 2015
Sullap nr. 2015-114775
All. Nr. 1957424

Postboks 260
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: lian@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Sammisaq 1: Pisortat aqutsinerat kiffartuussinerallu
Sammisaq 2: Suliffissaqartitsiniarneq
Sammisaq 3: Ineqarneq
Sammisaq 4: Meeqqat inuusuttullu atugarliortut
Sammisaq 5: Ilinniartitaaneq
Sammisaq 6: Nammineq inuttut pisortallu akisussaaffeqarnerat
Sammisaq 7: Atornerluineq, sumiginnaaneq, kinguaassiuutitigut innarliisarneq imminortarnerlu

Suliniut aqutugalugu siunnersuutigineqarpoq, sammisassat taakku arfineq marluk sumliiffinni piitsoqarfiusuni aaqqissuussaasumik nakkutiginninnissamut takussutissat tigussaasut ineriartortinneqaqqinissaat. Aammataaq suliniut innuttaasut aalajangiisartullu akornanni oqallitsitsinerulernissamik aqquutissiuivoq. Piitsuussutsimut killigititap aalajangersarneqarnissaanut tunngatillugu nalilerneqarpoq, nunatsinni aningaasatigut piitsuussutsimut killigititap aalajangersarneqarsinnaanera isummamut naapertuuttuunersoq pillugu oqallittoqaqqinnissaanik pisariaqartitsisoqartoq; ilaatigut inuussutissatigut imminut pilersorneq isertitaqartartunut tamanut annertuumik pingaarutilik innersuussutigalugu.

Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuarmut suliakkiissummi takuneqarsinnaavoq, ataatsimiititaliarsuup suliaqarnissaanut siunertaasoq inuiaqatigiinni aaqqissuusseqqinneq aqutugalugu inuunermi atukkat pitsaanerulersinneqarnissaat, aamma pingaartumik isertitakinnerpaat inuunermi atugaasa ukkatarineqarnissaat. Tassa ataatsimiititaliarsuup pingaarnertut suliaassaraa isertititigut aningaasartuutitigullu nikingassutsit annertunerpaat qanoq nikingajunnaartinneqarnissaannut inassuteqaasiornissaq.

Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa, ilaatigut akilerartarnerup akitsuusersuisarnerullu aaqqissuuteqqinneqarnerat, ineqarnerup il. il. aaqqiiffiqineqarnerat aqutugalugit naligiinngissutsip piitsuussutsillu akiorneqarnissaannut ingerlatsinissamut siunnersuutitut isigineqarsinnaavoq. Isumaliutissiissummi piitsuussutsimut killigititassamut ataatsimut arlalinnulluunniit siunnersuuteqartoqanngilaq.

2) Sulianut ingerlanneqartunut atatillugu ajornartorsiutit aporfissalluunnit suut paasineqarpat imaluunniit pinngorpat aammalu suliat sooq naam-massineqanngillat?

Oqaaseqatigiit siulliit naapertorlugit ilaatigut najukkani aningaasartuutaasartut assigiinngissusaa kiisalu imminut pilersornikkut inuuniuteqarnermut il. il. tunngassuteqartut piitsuussutsimut killigititap aalajangersarneqarnissaanut tunngatillugu tunngaviliinissamut ajornartorsiutaalluinnarput. Tamakkiisumik misissueqqissaarnerup piumasaqaatitarisnaavaa atugarissaartuunermik akilerartarnermillu tamakkiisumik misissuilluarnissaq, tak. Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa.

Suliamut nammasinninnginneq Naalackersuisut siuliiniippoq

- 3) Ilaqutariit meerartallit immaqalu pingaartumik isertitakitsut aningaasaqarnikkut siusinnerusumut sanilliullugu tatineqarnerulersimanerannik Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalackersuisoqarfimmit ilisimaneqarpa imaluunniit pasitsaassaartoqarpa? Tamanna nuna tamakkerlugu imaluunniit nunap immikkoortui aalajangersimasut sumiiffiilluunniit eqqarsaatigalugit. Assersuutigalugu nunaqarfinni isorliunerusunilu.

Ilaqutariit meerartallit isertitakitsullu aningaasaqarnikkut siusinnerusumut sanilliullugu tatineqarnerulersimanerannik takutitsisumik Naalackersuisoqarfik misisuisimangilaq.

- 4) Piitsuunerup aammalu piitsuunerup ajornartorsiutigineqarnerata siamaatinnginnissaanut sakkussat pinaveersaartitsissutilluunniit suut sunnuteqarnerpaatut Naalackersuisunit isigineqarpat?

Angajoqqaanik pikkorissaanerit, atonerluinnermut katsorsaanerit, suliffissarsiuussisarneq suliassaqartitsinerlu aammalu piitsuunerulertoqarnissaata naligiinnginnerusoqalernissaatalu pinaveersimatinneqarnerat akiorneqarnerallu qiti-usutut suliassaqarfiusutut pillugu Naalackersuisut ataatsimiittitaliaq isumaqatigaat.

Ilaangullugu Naalackersuisut isumaqarput ilinniartitaanerup piitsuussutsimik qularnaatsumik qaangiiniarnermut atorluarneqarnissaata aqquatsaaneratalu ilaangunneqarnissai pingaaruteqartoq. Tamaasa ataatsimut isigalugit ilinniartitaanerup qaffassarneqarnera piffissaq ungasinnerusoq isigalugu Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarluinnarpoq.

- 5) Piitsuussuseq naligiinnginnerlu eqqarsaatigalugit kommunini assigiinngissutsit Naalackersuisunit ilisimaneqarpat aammalu taamaattoqarsimappat assigiinngissutsit taakku qanoq nassuiarneqarsinnaappat?

Aap; piitsuussuseq naligiinnginnerlu kommunini assigiinngillat.

Naligiinnginnermut ilaatigut kommunini isertitat malunnaatilimmik assigiinngissuseqarnerat tunngaviuvoq. Nunami kommuninit sisamaasunit Kommuneqarfik Sermersuumi taamaallaat inuit isertitaat agguaqatigiissillugit nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermit annertunerupput. Qeqqata Kommuniani nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsineq ataatilaarlugu inissisimavoq, Kommune Kujallermi aamma Qaasuitsup Kommuniani qanorluunniit isertitaqartoqaraluartoq nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermit 20 pct.-ingajalluinnarmik isertitakinnerusoqarpoq¹. Imminut pilersorluni inuuniutit akileraaruserneqartussaangitsut isertitat pillugit kisitsisitigut paasissutissanut ilaangillat.

¹ Naatsorsueqqissaartarfik: Isertitat pillugit kisitsisitigut paasissutissat 2013

Oqaaseqatigiit siullit naapertorlugit kommunit akimorlugit kommunillu iluini najukkani aningaasartuutaasartut assigiinngissuseqangaatsiarput. Assersuutigalugu ineqarnermut akiliutit/ineqarnermut aningaasartuutit aamma ulluinnani nioqqutissat akiisa assigiinngissusaannit ilaqutariit aningaasaqarnerat sumi najugaqarneq apeqqutaatillugu sunnertarpaat, soorlu kommunit akimorlugit meeqqerivinnut akigitat assigiinngissusaasa ilaqutariippasuit meerartallit aningaasaqarnerat malunnaatilimmik sunnertaraat.

Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa malillugu inuiaqatigiit aaqqissuussaaneranni pissutsit nuna tamakkerlugu aamma kommunit aggornerat akimorlugu naligiinngissitsisut misissoqqissaarneqassapput. Imaanngilarli isumaliutissiissummi kaammattuutit Naalakkersuisut aaqqissuusseqqinnissamik ingerlatsiniarnerannut naapertuuttut.

Soorlu ataatsimiititaliap nammineq oqaatigigaa, naliginngissutsimik piitsuussut-simillu akiuiniarnermi aningaasatigut piitsuunermet sanilliullugu piitsuussuseq ilaatinneqassasoq. Tassa kommunit akimorlugit aamma kommunit iluini inunnik isumaginninnermik, isumannaallisaanermik, peqqissutsimik ilinniartitaanermillu atuisarneq malunnaatilimmik assigiinngissuseqarput.

Tamaasa ataatsimut isigalugit Naalakkersuisut isumaqarput, ilinniagaqarneruneq suliffissaqartitsinerunerlu pingaarnertut aqquutissaasut inuttut atukkanik allanngortitsinissamut aningaasaqarnikkullu immiut napatinnissamut. Taakku saniatigut isumaginninnikkut ikiorsiissutit patajaatsut innuttaasunik immiut pilersorsinnaangitsunik isumaginnittussat pigineqassapput. Tamanna siunertaralugu pisortanit ikiorsiissutit pillugit inatsisartut peqqussutaat suliarineqarpoq, ikiorsiissutit annertussusissaannik uuttortaanermi najukkani aningaasartuutaasartut assigiinngissusaannik kommunit nalilersuisartussanngorlugit.

Qulaani takuneqarsinnaasutut piitsuussutsimut inuiaqatigiit aaqqissuussaassusaannit pissutaasut ataatsimut misissorneqarnissaat aamma nunami tamarmi najukkanilu naligiinngissutsimik pitsaaliuinnissaq atugassarititaasut iluanni tamakkiisumik ingerlanneqarsinnaanngillat.

Naalakkersuisut naatsorsuutigivaat inuiaqatigiinni aningaasatigut naligiinnginnerup piitsuussutsillu qanoq isillugit pinaveersaartinnissaannut kiisalu piitsuussutsimut killigitap aalajangersaaffiginissaanut periarfissat pillugit nassuiaammik kingusinnerpaamik UKA 2017-imi saqqummiussisoqassasoq.

6) Kommunit tulleriarillutik pingaarnersiuiineri suliniutaat anguniagaallu innuttaasut akornanni piitsuussusermut naligiittoqannginneranullu qanoq annertutigisumik sunniuteqartarnersut misissorneqarsimava?

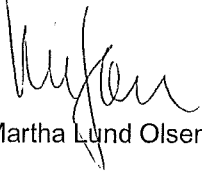
Kommunit tulleriarillutik pingaarnersiuisarnerisa, suliniuteqartarnerisa anguniagaqartarnerisalu qanoq piitsuussusermut naligiittoqannginneranullu toqqaannartigisumik sunniuteqartarnersut pillugit nassuiaasiortoqarsimanersoq

assigisaanilluunniit misissuisoqarsimanersoq Naalackersuisut ilisimangilaat. Kommunilli inuit ataasiakkaat ulluinnaannut sunniuteqartumik innuttaasut tikillugit arlalippassuartigut aalajangiisarput.

Taamaalilluni qularnaateqanngitsumik kommunit tulleriarillutik pingaarnersuisarnerat, suliniutaasartut, politikerillu piitsuussutsimut sunneeqataasartut. Tassunga atafillugu Naalackersuisut nuannaarutigaat politikkikkut suliniutit kommunit aamma suliniutigimmagit, suliniutillu makku siunnerfigineqarmatta; ilinniartitaaneq, suliffissaqartitsineq isumaginninnikkullu ikiorsiisarneq aqcutigalugit inuiaqatigiinni inuttut atukkanik allangortitsisinnaanerup atugarissaartuunerullu siuarsarneqarnissaat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Martha Lund Olsen